

moribus: Et materia sancti ore manifestare voluerint. Sed video, ut
 altarū rerum, in huius quoq; doctissimi studij vltimū leuitate tūpore
 nō nihil reperere, nam per plēnas familias, vti parca vix iam
 vestigia huc Germana poemata: & venerabilem quādā grauitate
 p̄fērentia figunt, cū antea, vt ex nata grandioribus accepimus, sac-
 cris ritē peractis, a stantibus in altarū prospēctū placida voce, pensa-
 tiq; artificiosissime mōneris, vt dei Saluatoris & sanctoꝝ suoz p̄p̄-
 tōtia recitata fuerit, & summa veneratione a circumstante populo
 audita: quod si quis hodie fecerit, erunt qui rem vt ludicrū exhibent,
 rideantq; adeo in multis a maiorū integritate defecimus: malumū
 q̄ quod & de sua grāte & genitū Christianus querit, inuomunt Ger-
 manam lasciuia carminibus exulare, quā maturis & frugiferis lan-
 guag nostrę mōneri poematis, quę mellicis adeo inebriant, vt exis-
 tem dudū Callimachū & Phylētū a nostris equatos esse: Neq; inop-
 te in tales mōres hoc Perliandū cadit. Hęc sicuti si testitū vena vlla
 patenti viuet in nobis: summa delumbē salua. Hoc natat in labris
 & in vdo est Mzenas & Atya: inq; p̄betis esse illud Eritianū oportet
 ne posset. Vea etenim inuicem animos genitū multibres. Sed ad rem
 video, Diātes Floritines & Ioannes Bocacius, vernaculū linguā Po-
 eticā, res grauitatis sentiq; dignissimas, adeo doctē eleganter, &
 scite descriperunt, vt lectos & probatos etiam doctissimis audiam:
 Verum de his satis.

DE POETARVM LATINORVM SVCCESIONE

in vniuersam, & temporum varietate, & iactura.

TITVLVS. VI.

le mihi tota Latinorū Poetarum successio: postu-
 te materis ordine descurrenda est, cum q; Latine
 linguę maior habenda ratio est, iam etiā, q; ad
 eorum que sequentur intellectu nō parum faciet.
 Prius, illud cuiusdā mirum videri debet non iniuria,
 vt in ista & arbores acris inclementiā, ita in eorum
 animū & doctrinę ruinam, que iam ad summū sui splendoris fasti-
 gium perducte erāt, scilicet alteracionem & molliorū temporū scin-
 re vni potuisse. Ceterū inrespicenti mihi ponitur, in ea que animi
 & indoluit, sunt opera, queq; ratione consistere videtur, hoc in prom-
 ptū dī, vt mihi persuadet, perinde artium estimacionē ex morū tem-
 porumq; qualitate pendere, ac frugem salutem ex acie. Terrę pro-
 deie mortalibus, in mixtis fructibus, molliorem, ac clemens iuvat
 & ferilem facit, molliorū & temperatū ferore sistens impedit & op-

primit foribus & paratis stiporibus ingentis artibus florantibus &
loci & auctoritatis esse potest: utique superis solers animus quo se ex-
erctat oratoriam habet: in quietis vero & distractis bello / non video
quid cōmerci octum amantibus Musis cum armos strepitu cōtinge-
re queat: Tamerli Guarinus Veronensis vir doctus sane & acuti iudi-
cij Ciceroni existimat diuulibus discordijs moram / ampliori quandā
ad priuata studia scintillā concepsisse, cum publicis amplius locus nō
esset: quod quidē viro in utraq; vicia ratione exercitatisimo cōmire
potuit, praesertim indefessi per omnes horas animi laboribus toleran-
tissimi quo fiebat ut in summo etiā merore Philocephali amplecteret
& ducem eam viti agnosceret: id quo d ipse lib. de Officijs scilicet scri-
ptum reliquit. Sed Ciceronis similes hercle paucos ea in re quos ut
archaeos sequamur, adducere possemus: Eamq; ob rem acceptam
esse debet, hęc mala, Publica bella: Ciuiles insidias, vulgi pertinaces
errores, ipsamq; postremo omnis pulchritudinis amulā inuidiā, &
nocuisse semper humanis studijs: & nocere grauissime potest. Nec vle-
tam esse locū illustribus animis plus cōmodum eo, quē / ut meribus
quibusdā inuictis: pacis vincula sepe serua, cōcordiā asperserint, com-
moda. Id ipsum multosq; exempla cōspectant, qui hominū etiā com-
mercio quamq; in tranquillo graui, serenos agros, & siluas intra
grandes rupes solitudines, ut idoneas altissimis cogitationibus dde-
gerunt. Quas superioribus annis Franciscus Per archa, quem adeo
rebel penitrat voti, ut de solitudinis laude & cōmoditate scripta reli-
querit. Nec frustra illud Horatianū probatur ex Epist. lib. 2. Scripto-
rum chorus omnis amat nemus & fugit urbem. Initio igitur: Frater:
(ut instituta semina pergamus) Poeticę quasi seminatū preparātib;
his quo paulo antea vntatissimos in urbe dicebamus: cepit ea pro-
fectio sumere vires, & paulatim certius inuadere vestigijs, restituisq; &
expeditius progredi. Sicut ex puerili molitie videmus / annis solida-
tos artus in adulescentia calores emergere, ac subinde accrescere, sit-
riq; promptiora quicūq; ad corporis exercendi robur pertinere vi-
dentur. Quod obrem nō inconcinne mihi nōnulli ex recentioribus inter
quos Desputatorius est germanicus, totū Poeticę in Latinis successio-
nem vntati humanę conferre vili sunt, cui infantia, adulescentia, & quas
virilis & senectus partes fuerint, ea fore ratione, qua imperij Roma-
ni cursum modumq; mensurę est Lucius Florus. De Poetis autē qui
prima in urbem plantaria transulerunt, in hoc video scriptores con-
uenire. Excelsum esse eos multa arte, suisq; in Poematis, grauitate sentē-
tiarū, ut horumq; pondere, pulchre emicuisse, Ceterum nitor, ut
Quintil. lib. 10. ait, & summa in excolendis operibus manus magis vi-
dari potest temporibus q̄ ipsi defuisse: qua in re minus vtili mirū

videt, si aut affectatior, aut asperiores fuerint, inq̄ ipse dicit Iuven.
Rum, ut quod tollere posset quispiam exuberasset, ut de Lucilio scribit
Horatius. Qui idem Libro Episto. 2. in multorum sui asperibus in est
mandis scriptoribus pertinacis, graui stomacho inuictus / iudicium
sui de venatoribus Poetis late explicans inter alia, sic refert.

Hos edidit, & hos arcto stipata Theatro
Spectat Roma potens, habet hos numeratq̄ Poetas/
Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab uno
Interdum vulgus rectum videt, est vbi peccat/
Si veteres ita miratur laudatq̄ Poetas,
Vt nihil auferat, nihil illis compleret errat.
Si quidam nimis antiquae, si pler aq̄ dure
Dicere credit eos, ignare multa fatetur/
Et sapit & mecum facti, & loue indicat equos
Non equidem infector, delendaq̄ carmina Livi
Esse nec memini quoniam plagium mihi paruo
Orbitum distare, Sed emendata videri
Pulchraq̄, & exactis minimam distantia miror.

¶ Quin & Perlius satis false & satyrica amaritudine eos persecu-
tur, qui recentiorum elegantiam & facilitatem plus gratiosam con-
temnentes, salubrem potius veterū Poetarum dictionem quam se-
querentur, deperant. Sic,

Est nunc Bruti quem venosus liber Aed.
Sunt quos Pacuvius & verrucosa moretur
Anticipa. 82.

Hinc illud Maronis non est aut contempni, aut elationi tribuendum
& quopenti euidam, quidam Ennium manu haberet, & respondeat
se aurum colligere de stercore Ennii: non inuisa enim Principi Poeta
vulgus duritiam & inceptam dictionis asperitatem stercore dixe-
rat, quod tam longo intervallo, & sui temporis multi, & ipse omnium
maxime vi, aurum erat, cum interim & aurum in Ennio esse quod erit
dicitur decerpere & in suum quoq̄ usum transferre posset, ingenue
falsus sit. Quamobrem non solum gratias tam grauis tamq̄ recep-
tis suis temporibus viris, habere debent studiosi omnes verum etiam
quid reliquarum & fragmentorum apud scriptores passim inueni-
antur venerant & edidit, ut officium saltem graui memoris his repe-
datur, quoq̄ opera pleniora ad nosq̄ usq̄ pertingere non poterunt.
Cicero certe, ut Ennii versus cum corollas quosdam veneranda vetustate
sem reddidit, suis passim inseruit, ita & lux profubentis hoc est Rhe-
toric vetustissimis autoribus ingenuis quidem: sed arte caribus
se plurimum aditum esse fatetur. Ex Quintiliani eni sententia, Pacu-

Et vix vili ex his qui vetustate peritulerit reperiri possunt: qui iudicium
aduentibus non allaturi sine aliquid videratis. Quare te mi Fratere si-
deat monerent in antiquitate incideris: perinde quare
effluens atque ea que sapientia natura gratiam merent, multa enim com-
mendat vetustas, ut sicut multa vicia. Nec verba vetustatis aut duri-
torem vsum ita inibet ut imiteris, sed ut ames: et sic tibi semper ver-
bis potior erit. Tabellas veteres plerumque & antiqua opera, preteritis
amamus, non quod adeo pulchra sint: sed quod vetustas ipsam enim non visam
sed animo conceptam antiquitatem excolunt: sed plerumque vili
materia, fabrefactis: recentioribus autem argenteis constantibus longe
preferre. Itaque quis illa Emilianarumina non auditis faucibus deovent
quibus prudentis viri viti & mores depinxit: que a Gellio annotata
huc eo libentius transfero, quo mihi memoria digniora videntur.

legentium, cui nulla malum sententia suadet,
Ut faceret facinus: deus haud hic, haud malus: idem
Doctus: fidus: si quis homo: facundus: suus
Contentus: atque beatus: scimus: secunda loquens in
Tempore clemens, & verborum vir paucorum:
Multa tenens antiqua: sepulta: & sicut vetusta
Que facit: & mores veteres: non vult tenentem:
Mulorum veterum leges, diuinaque hominum
Prudentem: qui multa loqui taceret potest.

Hic Pacuvii epigramma a se compositum memorare subiecti, veretur
dissimulavit ut Gellius ait, dignum eius elegantissima gravitate.

Adolesens, tamen properas: hoc te facem rogat, cum

Ut se aspicias, deinde quod scriptum est legas:

Hic sunt Poetæ Pacuvii Marti sita est atque

Hoc volebam, velis ne dies: Vale.

Ex quibus intelligere possumus remotiore illam vetustatem, non plane
ab omni elegancia alienam fuisse, maiorique dignitate laude quod illustri-
ribus viam demonstrat: ac si videretur quod posterorum arte nitore & dila-
tata superata sit: facilius enim erat iuniores, quos sequuntur, vince-
re: quos victoriam tueri qui se per seque artis in via sine imitationis do-
no vincendos tot nepotum ingenijs exhibuerunt: INFANTIAM istam
& hanc Latine linguae incunabula, cum ex ceteris imperij annis scholae,
sima tempora exceperit & in quondam artatis horum obstituerunt: adeo
ut pari fastigio & armos potentia, & ingeniosae sublimitas, splendore
comando, cernerent: idem in Urbe libera & cultissimarum gentium go-
bernatrice, huc ut alijs artibus ita & Poetice tum maxime fuit, quo
plurimum curam habuit. Quod tempus vicium fuit huic scriptio & quo
deurbana Respublica, prius civibus procellis agitata est, inde in

Caesar mandis peruenit, Qui & ipsi incredibili aetate, summoque in-
 geniorum successu, hanc artem susinuerunt: & amplissimis honoribus
 dignati sunt. Nam Caesaris se & esse claros Portas & videri voluerunt
 A temporibus igitur fere Ciceronis, Varronisq; vegetior literis in vni-
 uersum aetas accessit, cum florent. T. Lucretius Charus. Decius
 Laberius Mimographus. Portius Licinius Epigrammaticus. Quintus
 Catullus. Erotici item excellites. Valerius Edruus. Valer. Catullus.
 Praeterea Licinius Calvus ille qui de eloquenti principatu Ciceronem
 provocare ausus est. Qu. Cornificius. Helvius Cinna: & plerique alij,
 quorum honorifici institutionem Petrus Crinitus libro de Poetis Latinis
 secundo fecit: Summa est Caesaris Augusto felicium ingeniorum cessasse vi-
 denur, dubium an tempore casu, an potius animi sui solertia, munifi-
 centiaq; & liberalitatis magnitudine. Namq; pace toto terrarum orbe
 partasitudinis animis aream quandam, qua seles exerceret, ut athlete
 solent, insinuat fecerit, ut per magnam virtutis remore dubitauerint, an in
 civitate libera maior liberalium studiorum locus esse posset eo quod prin-
 cipes arbitrio multitudinis refranso, praestaret. Augustum enim decora-
 runt Poetae: Virgilius. Horatius Flaccus, & qui versu sedulo huius Po-
 eta Mecenasi Propertius. Tibullus. Ovidius. Marcius mathematicor
 studiosus. Cornelius Gallus. T. Valgus. Cassius Suetrius ille cui vitio
 datus est, quod idem peripse repetens, nimium efflueret. Aemilius Ma-
 ro. Catullus Rabirius, de quibus quid senserit exactissimus dicendi
 Praeceptor Quintilianus, videre est libro institutionis oratorij decimo
 ubi de copia verborum scribit. His temporibus Latine linguae matestas,
 atq; ingeniorum acuminis de diei diuinitate, ita cessavit: ita coeplerata
 est, ut nunquam nata fuerit, quos Graecis collatum opponeret, siue
 solent, quis oratione, siue nexa numeris proposuerit: alterum autem
 in Marone fuit, alterum in Cicerone cuius nomen non hominis nomen sed
 eloquentiae habet. anno. Quintil. Hic igitur non temere nec vana confi-
 dentia, cum illius carmina recitari audisset proclamasse dicitur, au-
 tore Donato, Magni spes altera Romae, quasi ipse lingua Latine spes
 prima fuisset, & Maro futurus esset secunda, ita enim esse, quis aude in-
 finas ire: quoniam, si idem temporibus & laetae Latine vberitas manauerit,
 & Salustii Thucydidei aequatur a breuitas emergerit, nec a breuendū
 est uti scripturibus conuigilare ut ipsi ingenij fuerit ingenij fecunditas,
 Diuimodo siue in primo eloquentiae & notoris fastigio stamus.
 HABET ita ut & in homine solet, suis suffulta viribus aliquo deinde
 annis illis, pari vigore progressa est, & hoc ipso non parū celebris fa-
 cta, quod cum Principes adeo suuenter profecti sunt. Nam & Ger-
 manicus Poetae ingenij in seae constat, & nulli terrarum cura eius animū a
 studijs insularis delectaret, quod in futuris et serui Quintil. indicat.

Tyberius vero & Cyprius & Latini Poetas delectatos, Audioq; quos
facilis correptos, Graeca & Latina Poemata copuluit, Suetonius scri-
bit Neronem ad Poemata pronis, carmina libenter ac sine labore copu-
luisse, nec ut quidam putarunt / alicui pro suis edidisse. Vespasianus
ita Poetas fuisse pelentes idem Suetonio & Prynus scripserunt, multi hac ar-
te peritantes alij ad Hadrianum usq; florere, quae eius vita Spartianus
in Poetica excellentem non minus q; orandi facultate fuisse / ostendit.
Ad quae usq; cum literarum studia perpulchre plenerat, ingrediere mi-
nuta viribus scribis paulatim molestia coepit / desiccante ab illo mi-
sericordissimo gratiae & elegancie apice lingua Latina, postq; his similes
esse desierit, qui antea scripserunt: Seneca Tragicus, Cornelius Severus
Armenio Lucilio, Aulo Persio, Gallo Alenco, Clodio Sabino, Caio Podo-
nio, quae se fecerunt studio epigrammatum & facetiarum Martialis aut Sabo-
tium Ballo, Aeneo Caelico & Sextilio Hircio in quibus omnibus viri-
lis roboris tori emiserunt. Quibus additur Velleius Sedigitus
cuius Donatus, Gelliusq; meminere / cuius fuit de Poetis Latinis sona-
rijs carminibus conscriptum opus, multi iudicij, & acris censurae. Sta-
tius Papius, Valerius Flaccus, Silius Italicus, Valerius Martialis,
et Stella Patavinus, cuius Flaccus & Martialis meminere. Iun. Iuven-
nalis. Sertius Augur, Aulus Serenus, & Valerius Sardinia Lyrici
Vates, multiq; alij quorum nomina non obscura sunt. Hos tametsi secuti,
magna laude sed non omnino pari gratia existimant, Claudianus Ale-
xandrinus, T. Calpurnius, Nemesianus, Rufus Avianus, Alphius
Avianus, Septimius Aler, Ausonius Gallus, Perrenius Arbiter, cuiusq;
synchronus Terentianus cuius de syllabis & carminibus opus extat
Postq; hos laudatus Hispanus Flavius Vopiscus contemporaneus, quae Hie-
ronymus ut elegans & eruditum commendat. Prudentius Clemens Poe-
ta, si eruditionem inspicias certe maximus vberissimq; si Phrasin &
verborum opulenterisq; speris & ebulli peruria praesus Vates, de
re tam Christiana & sanctoq; praecedens summe meritis / quoad dno-
dum & Honorius Fortunatus, Siderius Apollinaris, Paulus Galba-
nus alijq; nonnulli, quos si quis sortiam estimet, eruditos dixerit, si con-
tulerit his quos paulo ante enumeravi, obsolescere & linguam Latinam
porum molestia senectusq; sustinere agnoscunt. Hos tandem decrepi-
ta & capularis aetate misera secuta est. Irusculis enim hinc inde
Barbaris: puris latinicatis elegans comertu latinis durare non potuit:
ob eam rem causamq; cum Barbaris res agebat. Post illa enim Pu-
nicorum bellorum tempora, quibus Barbari multoq; aetate labore ex-
leali pelabant / Literae bestissime aderelebant, nec nisi Barbaros,
qui tam facilis incrementi statum mutare possent, timebant. Sedite-
orum equidem urbanarum, & civium bellogia cultura non adeo seire vultq;

poterat, ut una cum concordia & libertate interiret litteræ: cum par
hostibus lingua paræp eleganti foret, vniq; per atrocias castra, omni-
q; armos strepitum secundæ latinæ peculiaris. At vero cum Ge-
thio, cuiq; Vnno, nihil quod ad linguæ cultum attineret cõmune, nihil
diuiduũ erat Latino, quod ab his ad Theodosij tẽpora, summa vi sum-
moq; impetu inuadum est. Atq; vtiã non tam perstantiũ ingenioꝝ
monumentis nocuisset armos furor, q̃ linguæ obliuit, minus eni hodie
doloris studiosis optimoꝝ librorũ penuria pareret: & facilius fuisset
tam emũctis codicibus id Latine linguæ dispendiũ restaurare, quod
ipsi adeo repẽte impegerũt. Itaq; nõ modo a splendore per hęc tẽpora
impediti sunt, qui scribere, verũ etiam in ipsos ritos & dignitã au-
tores inmerito leuitũ est. Nec tũ abnuẽdũ est, quin inserim erudita
& digna laude opera, neq; proorsus ab auita degitã defelsõta, emer-
serint, namq; nõ in Italia solum (vt hodie quoq; sed in alijs quoq; ter-
ris linguæ vias inuoluerat. Verum omnibus, vt ante dixi, nris fore se
nisi, in Poetis plerum obductis. Quod & inde puenire quoq; potuit,
vt Petrus Crinitus existimat, q̃ mutata religione mutata etiã est in-
doles atq; gratia Carminis: propterea q̃ difficile omnino videbatur
veniticoꝝ Poetarũ lectionem, ad sincerã religionis obseruantiam, ac-
dere posse, cum illi nescio quid peregrinũ & idoloꝝ errorũq; consũtũ
intra se continere viderent. Hinc illa Lactantij in Poetarum signũta,
vehemẽtia defluxit, hinc et Augustini/Hieronymiq; per vehemẽs non-
tamq; inuestita, hinc Prudentij, in Poetica numina nimis temere con-
cepta, scripsitq; refutato. Nec iniuria quidẽ. Primis eni Christianis mi-
litũ castris, cum vniq; hostes iminerẽt, vniq; q̃ eõstantissime pug-
nandum erat, nec facile quicq; admittendum, quod vel aliqua parte
obscurũ tam sancte recte credentiũ ciuitati videretur. Ceterũ vt hõ
die militans Christi ecclesia, in Europa plerum victoriam retinet, ita
victoria plerq; sustinere sine incommodo potest, quã imminente pugna,
fortassis nõ satis vniq; tuta videri possent, in quorũ numero sunt Eth-
nici Poete, quos recte legentibus intelligẽtibũq; studijs et profuisse
& prodelle posse, ante scripsimus. Frater: & scribemas deinceps. Ad
nostrum redeo, qui sane per hanc cõmune studioꝝ calamitatẽ, adeo
Poetice studij fore, vt negligẽtiã accusari male scribẽdo maluerint
q̃ conuincendo desidia, a quibus tamẽ quod comẽdet quispiã nõnunq;
editum est. Nam Rabani poemata de mysterio crucis, decq; alijs, pri-
ter elegantiã & copiam quam suorũ temporũ nemo sperasset, mira
arte & solertia p̃p̃ulãt: nõ enim Carminẽ solum scripsit sed ita car-
men: vt literarũ numero dimensio et obseruato / iisdem, et per trans-
uersum, & per latera versus efformauerit: quasdamq; imagines cer-
ptẽt, in quibus literã collecte in dictiones, carmina p̃stituerit.

Quod ante eum nullū ne terra esse qui deus/videm tanta exhibeas
fortitate animaduerto: Quin & præceptor eius Beda perq̄ carmine
concinuus & graciosus fuerat, id quod psalmi duo indicant, quos
armis superioribus, cū in vniuersissima Cornobā-S. Galli Bibliotheca
reperissem, in lucē dedi: Rabani quoq̄ discipulū Strabō monachi,
carminē coluisse, cultumq̄ scripsisse, libellus eius de hororum cultura
comprobat, cuius mihi anno ab hinc quinto ex eadem Bibliotheca
copia facta est, Eius plerūq̄ epigrammata/ ad Rabanum præceptorē
rem aliosq̄ permultos conscripta/publica lectione dignissima erant
nisi ad eosuorum temporum iacturā redolerēt: Quod idem animadu-
uerti in Nodgeri Monachi monumentis/eius / qui sequentias quas
vocant multa eruditione & gratia exposuit: Cuius perq̄ manibus sunt
aliquot Hexametris conscripti libri/ de Disi Galli vita/ gestisq̄ & mi-
raculis que defunctum secuta sunt / quibus adeo tempus obicit / vt
exponere eos. Dodissimus Pater Nodgerus / supremūq̄ manum ad-
hibere nequiverit: Idem contigit/ Aldelmo Episcopo/ cuius epigrā-
mata & Enigmata/ que tamēti doctōribus rudia videri pos-
sunt/ quia tamē in his quedam frugis commōditas apparat, paulo
caustigatiora facta in lucem propediem dabo: Præterea: quis non mi-
retur Resuūq̄ in ea re monumenta/ super a Corrado Celsi edita/
que tūcū barbarā sint/ si vnicuique consideras/ quod ex ipso me Celsi
audisse memoriam tenet: tamē si quis sexum locum/ tempusq̄ animo
colligat/ mirari certe poterit/ vnde hoc muliebri animo solertia tam
impertinēto tempore contigerit/ maxime q̄ rerum linguę Latine florē
te statu/ matronarum eruditiō & infusa illa eloquentia ratio / sum-
mam cognoscitibus admiratiōē pepererit/ q̄q̄ si tam scribendi car-
minis. frequentū religio recens per seclū Barbarā, hoc est Germa-
niā, solis fere comobis p̄p̄agata, incipere imo cōstare et abire
debere videbat, quā tūcū & dilectā his amplissimis testimonijs co-
gnoscimus: eo t̄pore quo in sua nativā mansionē, literis latinis/ mel-
la profusus aut incolūmitatis, aut quous occasio erat. Scribe hęc hoc
in loco Frater: eo libentius, vt illud tibi firmitus persuadeas, quod a
me paulo ante asserū est. Poeticā natura pronocite, a mortalū ani-
mis nō tam alienam esse/ quin se semper necessarijs occupationibus
coniungat/ summissq̄ speculos græcis nobis quasi solaminis auctor
comes esse soleat. Testatur hoc dicata rudinitis & Barbarici castis
ingenia, que per hęc que disi t̄pora, rerū fere & verborū ad ornatum
pertinentū obliuā numeros obleruare in leuissimis signumēis suis co-
nata sunt: & habere saltem quod vel aliquis ex parte si non carminis
conficiū saltem Rythmi foret. Præterea grāmaticos canones, & ad
loquendū apte pertinētes regulas/ numerosq̄ præcipuū explicare. Qua
mentum

mentū Poeticam amantū fragilitate factam est, ut in tam iniquo &
aduerso elegantū & ornati seculo ea placere & ornata videri inco-
perent, i quibus legēdis vix emilīsus lector rīsu abstineat. Quale hoc ē,

Anglia: Flandria: florida Francia nefcīa fraudis,

Posidet hęc tria prēmīa pēgīta, pēpīta, laudis:

In quibus compendīs & ipsīs labor fuit qui se ex his cōsecutores
laudē & eruditionis glīmationē putarūt: quale & hoc est epigrāma
quod adolefcens ego anno ab hinc septimo cū Viennam pēscē lectem
tē reliquīsem / Villaci pēreclēbri Carnithas oppido ludum literarū
intērus / in q̄de primaria. Dīmī Jacobi iuxta rerum sacrarum Pēne-
trale in parietem Barbaris fueris signū legi / in hęc verba.

Sub. M.C. triplo, quadraginta octo tibi dico /

Tunc fuit terrę motus conuersio Pauli /

Subuertit vrbes Basileam, castraq; Villaci.

Vide mi Frater: q̄ inepi ad verum animi ipsius versus studiosi fuer-
int: Voluit hic Cheritas quīq̄s fuit significare Anno a Christi na-
tūitate. M.CCC. XL. VIII. p̄gratīq; regiones terrēmotū vsq; adeo a-
gitasse, ut die Conuersionis Pauli Basilea & Villacum ruina commant
laborauerint, quali autē versu, quantaq; syllabarum obseruatione id
expēsserit: non sine rīsu cognosces. Et his tamen interim ages gra-
tias, quod extremū spīritū trahentī Poeticam, nō deseruerint: q̄q; se
videri Poetas voluerint eo seculo, quo fere nulli in quorū numero Gualtherus
fuit qui Alexandri gesta cōscripsit, & Cretō: n. us Corippus Porta, qui
de Libyis bellis historīā texat: p̄terea Anglus ille quem plarīq;
Darethem vt audio nomināt, qui ex adūsimo carmine Bella Troia-
na libris octo attētauit. Eius exemplū, mihi anno superiori pēpī
tēndatū monstrauit Philippus Gundebus meus, homo & literarū
& v̄q; que ad literas amēt cum primis studiosus, mihiq; ob id cha-
ras, q̄ amore suo nō nisi studiosos dignatur, qui singulis argumētis in
singulos libros cōscripsit, editionē p̄fers parturibat: hęc abēntē
vultimo tam nūc ea in re, nō parturire sed parere. Erit em̄ hic Dares
quīq̄s fuerit in illo ordine scriptorū vt cum omniū sui t̄pōris Poe-
tarum abēctūssimū abserutores posterorū, nō ambigā. P̄terea de in-
dustria p̄tereo, nam nō sine fastidio quodā & merore, p̄hū tempo-
rum remissior. Videre em̄ videor ita tacuisse studia politiora, vt
Vrbs elegantis & studiosa parens irruētibus atq; eia dirrīpenti-
bus olim Semonibus Gallis tacuit / Verū vt hęc alīorta & a calamī-
tate suprema, d̄js ita volentibus, duce Camillo redempta est, ac d̄m-
eps in manus decus, tota impetj res cōscendit. Ita seculo superiori

Deo optimo Maximo sic influente/paulatim Camilli nati sunt, qui
cōmūnis rei publicę literarum miserii, nisi sunt arma contra ferre,
cumq; hoste Barbaro de nitore vindicando constantissime pugnare:
quę constanti fortuna est omnium maxime optabilis victoria lastisq;
vt mirrissima rerum longis retro seculis gestarū memoria, in nobis
instaurata & refecta sit: Namq; nisi tu diuina linguę candor, pulis
ab Camillis Barbaris tādē rodiles, adum erat de magna parte
doctrinę & eru:tionis, maxima vero elegantię urbanitatis & morū
quos reuocatis ab extremo senio Poetis corrupti & in p̄cis decli-
nare nōnulli hodie contendūt, paucos exemplis moti, quos nihil mo-
ror dīmodo cōtrarium senectuti mihi nō nocere: Nam autor! habeo
qui me plus mouet, asserere rem literarū a Claudiani Poete t̄pori-
bus ad vsq; Dātem Florentinū, nostros Philosophos & Theologos
negligētia, qui hęc minime curauerūt, interpolatū fuisse. Dantes autē
annū dñi circiter. M.CCC. quū maxime valuit floruitq; poema or-
fus Latine est, verū nō succedite ad vetum v̄na ad vernaculū sermo-
nū delatit, quo maxime princeps inter suos emicuit. Quē secutus
Franciscus Petrarca fere primus fuit, qui Barbaris castris bellum
indixit post eum vero Pierius Colutus Florentinog; scriba, cuius in-
genium in viroq; scribēdi genere adeo p̄p̄tū fuit, vt Ioannes Galea-
tus, qui tum Florentinog; hostis erat: Plus sibi Coluti ep̄ibolas offe-
cere dixerit, q̄ Florentinorum equites mille. Camerū cum impari ad-
modum numero contra tot hostiū milia progressi, essent Petrarca
& Colutus: fieri nō potuit quin, ppugnatores, labem ex includē-
te vndiq; Barbarie hauri cōtraxerint: difficillimū enī erat ne dicam
impossibile contra tot errosq; veteranos nullis acceptis vulneribus
dimicare. Audaciores tamē plūsq; victoriosi, qui sunt secuti. Leonar-
dus Arretinus. Guarinus Veronēsis, & Valla ille, qui nō inopte, ob tā
vigilanter asserū eloquētię r̄corē Camillus alter diei potest. Duo-
bus enī sibi latine lingue luminibus Cicero & Quimiliano propo-
sitis, ad professę m̄s̄ie sollicitudinē adeo animū applicuit, vt nō tam
Barbaros strinxerit, q̄ eloquētię quod ī principatu illustres, idq; obse
vt reor rei latine iuuanda gratia potius quā aut obtemandi aut teme-
re cuiq; detestādi cuius acrem & liberā censurā, nec Philēphus nec
Poggius cōtemporanc, e quo animo ferētes, adeo v̄tēntibus inno-
dius sunt persecuti, vt per animi perturbationē, longe ambo a p̄u-
dantibus & humanog; virog; officio secessisse ea in re videant, tantū
loei petulantię concessū est. Poete vero qui tum succrescēte iterum re
latina florere, fuerūt Philēphus quē iam noīuinus: Ioannes Ep̄i-
copus Quinquagesimū, qui ab cōdiscipulis in Guarini schola, quā
frequentauit Vngherettus dictus est Gręce & Latine doctus, cuius

Poemata & si permultū nitoris & elegitici præferant, plus tamē mul-
to eruditionis habēt. Maſſus Vvægius: qui Maronis *Æneidæ* librum
xii. adiecit. Gregorius Tiſernas. Angelus Politianus cuius Epigrā-
mata etiā Græce ſcripta extant. Rectoribus vero Marrullus cuius ele-
gantiffima & cum maioribus certitia epigrāmata extant. Iouianus,
Pompanus: Augurelius Petrus Valerianus. Baptiſta Manuanus in-
ter Epicos vere referendus. Antonius Sabellicus, qui vt Philæphus in
viroſq; ſcribendi genere potens fuit at in verſu quidē me iudice com-
pitiōr Philæpho & maturior, Eliſus Callentius, qui amores & epigrā-
mata præterea tres de Murū & Ranay bello libros per elegites ſcrip-
ſit. Siroſq; pater & filius. Fauſtus Forſimienſis, inſignis ſane Poeta,
& multo in carmine ænergie: quē Lædæus dux Aus duriſis, Gallo-
rum rex, Iauera domavit: chariſq; habuit. E Germanis vero, Rodol-
phus Agricola Phriſius: quē vt primo nominē iuſſiſſimę cauſe poſtu-
lant primus enī fuit, qui Meſas ingenius animi ſui candore, vltra al-
pes illas vt irent, prouocauit quę Germaniæ antea ſus nullum literas
agnoscēdi præſtiterūt: partim ob altitudinē & locorū difficultatē, quę
vt Romano imperio ſaluberrimę fuit auto. Ph. lib. 5. ita certe noſſia
nobis viſa, q̄ per eam doctrinarū ſeſtina occaſio intercepta eſt: Par-
tim vt id quod verū eſt dicī ob armorū apud Germāos victriſq; poſ-
ſiam qua factum eſt vt exterarū gentiū rariffimū cōmertiū ſuſſime-
rit, amonibus Cęſ. & Tacito vnde contigit vt neq; linguę lantæ eſſe
facilitas poterit: nūc eius que per Comobia paſſim, per religionis
acceptū blandimēta irrepſerat (in his enī ſola maioribus noſtris do-
ctriſq; & eruditiffis Gymnaſia fuerūt) q̄ ſi tot Colonias Germania
viſa ſurrogaret Romanorū armis quot Hiſpania aut Gallia ſeu trāſ-
alpinam intelligamus ſeu Caſalpina: certe cum Latij moribus linguę
quoq; nō ſolū accepſerimus: verū etiam miſſimos Romā, qui ſibi ſu-
am linguę locupletiorē fecerint. Quādmōdū Caſalpina Gallia Lituā-
niſe, Marorū miſſe, Carūli miſſe, & cum Flacco Stellā, vt inſerim mi-
nores prætereamus: Hiſpania, Senecū, Quintilianū: Luc. anū, Martia-
lem: Silium: alioſq; qui certe Romę, vt ſummorū ſtudiorū nutrici orna-
mento ſuere. Itaq; affirmare cōſtanter poſſumus, in ꝑꝑagatis armorū
vitiis nō imperij ſolū honorē, victriſq; Romā tribuis vctigalibusq;
adſeſis ſibi adauxiſſe: verū etiā prouocatis ad ſe ingentiſ veram ſo-
lidamq; gloriā cōparatiſe: quę reliquis collapſis in hęc vſq; diem il-
leſa durat. Sabellicus imē igitur Agricola, qui ex Latino in Germaniā du-
cere Meſas voluit tanq̄ & ex his quoſq; ſempiterna claritas ponder-
ret: & vt lingua aliquādo certarēt de gloria: quæmadmodū & armis
certauerūt, poſitūſq; elegitū & nitōri Colonias ſignarēt, q̄ ſeruatū
Hæc Haydbergii ſchola, Græcas & Latinas literas proſeſſus id quō

Ferturq; ante eam summa gloria fecerat feliciter profecti, Vir olim
honestarū artium studiosissimus: E cuius schola, viri prodire, & crue-
ditū & famigerati permulti: inter quos Alexander Hegius, qui Eras-
mo Roderodamo Germano preceptor fuit, viro (vt & hunc nominē)
ois Germani: cōmuni plauso dignissimo: qui in hūc vsq; diem propter
summū ingenij acutū, in cōscriptisq; editorūq; operū sollicitate pri-
mas habet, facitq; vt efficacissima sine doctrinæ obfessione adagio
Martiali celebrato, quo Aurem Batavū pro agrēsi ac integri vīru-
pauit tota fides donata sit. Nam Batavo Erasmo Bilibis quidem
maiores promisse videtur. Cui hodie Ioannē Caproniē Phorensē
addo, virū vt absolutū vice integritate, ita per Herculeum multifarū
erudito: qui Latinis & Græcis Hebræas quoq; literarum cōstitū
a cumulauit: quibus quid possit, & institutiones ab eo concipit de
literis Hebræis docuit, & opus illud pleni doctrinæ & degarij quod
de verbo ministrico inscripfit, abunde monstrat: Nec indecorus fuit, A-
gricolæ preceptori Conradus Celtis Francus, primus inter Germanos
Poetas qui laurea donatus est, mihi aliq; adulescētū nō sine honoris
prestatione nominādas preceptor, cuius hoc in loco mentionē vberiorē
facerem, nisi mihi cōstaret, virū eius nuper editū esse: qui Cæsaris
Augusti FRIDERICO & MAXIMILIANO filio, ob tacta rei La-
tina in eorū imperiis apud nos incrementa fidelissimus principibus, ad
modum charus: publici Poetæ & Oratoris in Viennensi Gymnasio
ducaū stipendio accedente lectionē instituit: camp ipse orsus est, Lite-
ras inibi aliquot annis, summa laude professus: Namq; in docendā
nescio an maioris gratiæ an diligentiæ fuerit, Lectis & compositis in
emarando / in locis ad verūtatem pertinensibus extricandis / diligē-
tissimus: vtriq; summam vultus autoritatem adiciens: nec modice
nec arrogans: neq; ex Gramaticis erratis / castigando & restituendo
maximū sibi, vt hodie solent pleriq; vendicabat, sed summam gloriæ
in auditorum incrementū, vtriq; iudicio reponēbat: liberatū studiosū
Astronomi & Philisæ cum primis studiosus: & vt vno omnia ver-
bo terminem) ad virgum factus homo: Cui vniū tanta in Celeba-
beretē annū, quod detēstarent: Geographicis / & vetustatis noscēdē
ad eo studiosus fuit, vt post multam lectionem, Andrea Suborio phi-
losopho, & Theologo cōmuni itineris loco assumpto: iustam partē
Europæ peragraret: post de Germaniæ situ libros orsus quos lato
interceptente affectos quidē, sed in aures reliquit: Huius aliquando
Cæsarem aut Reipublicę literarumq; graviora negotia gerentis, in
profundo vices gessit, Thomas Roscius Panno, vir doctissimus,
& liber alū studiosū ac ipsius Poetæ scientissimus: & ob id donatus

a MAXIMILIANO Laurea Cuius estat laude & memoria digni/
in eius busta scriptum Epigramma hoc modo.

Quas leuis ira ferax metuit contingere lauros
Fulminis/prochimum mors iraculenta rapisti
Attamen excelsi fergent de siccis frondes
Dulcius ac solito Cithica Musa canet.
Dum nisi corporeos potuisti solvere nexus
Aeternum vivit carmine parvis honos.

Ioannes Pierius Gracchus equitris ordinis vir / ac Caesaribus
Friderico & Maximiliano ob industriam morumque integritatem / &
singularem prudentiam multos annos in hac usque horam qua haec
scripti familiaris / hoc loco mihi ob summam variarum rerum eru-
ditionem / nominandus est. praeter enim Philosophiae studia / & civitatis
negotiorum peritiam / quibus se ab ineunte aetate / summo cum honore
non nisi in negotiis arduis / & ad principum suorum curas atten-
tibus exercere: tibi subestis horis Poeticae ad quae cum natura pro-
moverat ope impedit, ut & Poeta evaserit, dignusque sit vatis nomi-
ne / Extant libri Elegiarum eius tres, elegantis & doctrinae multatque
quae ipse propediem in lucem dabit, ex quibus / an sincerum meum
iudicium fuerit, cum legent posteri iudicabunt: ne plus capiam fam-
ulariani / qui mihi cum hoc ingenio viro aliquotiam annis fuit: $\bar{\eta}$
veritas tribuisse videtur, Nec Ioannem Scabiam taceri fas est / qui si
tantum carmini vacasset / quantum MAXIMILIANO Cuius Hortis,
histori; deditus est / nomen certe in Poetica sua illustre & venerandū
focisset: Praetero multos / quorum mihi eruditio & facilitas in versu-
bus cum gratia effingendis perspecta est, Et de industria quidem pro-
terea nam ut multorum appellatio copiam pareret / brevis omnia
complexi infinita paucorum habita mentis / invidiam si non
omnes nominavero: ex quibus tamen / ut tibi frater iudicium nostrū
postulanti facilitat, spem multi suscitant, Laurentius Corvinus No-
torrensis, vir doctus & summe in scribendo diligenti; Petrus Aper
baecanus: Munus Rufus Turingus, Caspar Vilius Nilsensis graecus
& latine eruditus: Valerius Huttnus Eques: & qui sola mihi me-
rarum conducturae haec servus familiaris fuit, Eobanus Hessus / qui
mihi me meos Genus fallit, posterorum diligentis / sine laudis vberem
matricem relinquunt: addo his & Gundelium meum Boium cuius
electa indolis / nescio quid futurum in literis munus praesagit, & Ru-
dolphum Agricolaem Rhetū conterraneū meū, cuius in omnibus his
studis quae ad nostrū ordinis professionē pertinet, indefessa diligentia
posita, quos omnes nominasti in apud posteros ex patris ingenio mo-
nueris / non dubito. Alij alios nuncupabunt / ut quisque plurimos

noberit mihi certe horum quos iam nunc recitū exploratissima eru-
ditio est. Atq; hęc quidem Hæcenas.

QVANTVM HONORIS GRÆCIS ET

Latinis poetis impensum fuerit.

TITVLVS. VII.

Post artis originē comonstratū, & latinorū Poetarum
enarrationē factam, imperios Vauibus honores si-
gnate nunc erōnē ignotus, quā difficile sit hoc modo
laudem molli, / huius professioni quę, quancp̄ vt fere
reliq; omnes, / semper Zoylos & malignas habuit
hodie tamen plus ꝑ quo læsatur, / absq; his maxime
in quorum animis adhuc Barbaræ conspirationis inuidia seruēsit,
quę diu / a nobis ꝑsertim, / in lacum lucras vnde vincerant, / abigere
conata, / lauantibus optimis principibus, / quorum extat caput mag-
nanimus MAXIMILIANVS Carl. inuēctus, / multis clarissimis vrbī
bus suscepta, publicisq; stipendijs ornata est, / vt quacuncp̄ plēbis sedi-
tione amoneri, / inq; exitum miti facile non possit. Homo um igitur
quem Lucianus resonantissimam Poetarū appellauit, extorq; Indorū
gentes eius fama permoti adito concupiunt, / vt in corp̄ linguā tralata
cotidie delectator nec mirū quum in eo tactus leper, / tanta doctrina
sit, a qua (vt Plutarchus autor est) omnes philosophiæ scēte principia
sumpserunt, Anaxagoras Clazomēnus, / dicere solius fuit, Totam
Homeri possim nil aliud esse nisi laudem virtutis / Id idem ex magni
iudicij Poetarum estimatore, / se audijisse / noster Basilus memorat:
Omnia scilicet illius Poete ad virtutem tendere / nisi quid interdum
incidens sit: Aercilas Academię princeps tantum Homero tribuit
vt nunq; se in lectum receperit, / quin aliquid legerit ex eo: cumq; ires
lectum, / in luxum se ire dicebat ad Amasium. Eundem amplissimo &
memorando honore dignatus est Alexander Macedo, / Qui / Autore
Plinio inter spolia Darij regis Persarum serino vnguentorum capto
quod erat auro gemmisq; ac margaritis ꝑciosum, / varios eius vltus
amicis demonstrantibus, / qñ tedeat vnguenti bollator em & militia
sordidum, / timo Hercule inquit librorum Homeri custodie detur / vt
ꝑciosissimam humani animi opus, q̄ maxime diuine opere seruē.
Idem Alexander in Thebas moturus exercitum, / in dari vacis fami-
liæ penatibusq; pari iussit: Cuius gratia & Lacedæmonij in reliquā
græciam sequentes Thebis parcēdum esse, duxerunt. Virgilio Maro
ni, / preter ea quę paulo supra reuulimus / illud quoq; ex Alexandre
Rom. imperatore decorum accessit, / quod / autore Actio Lampridio